

Ventgatreisavla radunonza generala dil **Forum cultural Tujetsch**

Venderdis, ils 14 da schaner 2022, allas 19.00 uras en sala dil Museum La Truaisch Sedrun.

Protocol

1 Beinvegni e presenza

André Schmid, il president dil FcT (Forum cultural Tujetsch), beneventa las paucas persunas alla ventgatreisavla radunonza generala dil FcT. El sa notificar duas perstgisas: Mudest e Monica Venzin, Rueras. La gliesta da presenza plaida da sulettamein otg persunas, inclusiv la suprastonza.

Il virus da corona ha sfurzau da desister dalla radunonza pigl onn da gestiun 2020. La radunonza dad oz tracta pia dus onns da gestiun.

President André beneventa specialmein genau Daniel Schmid, Sedrun. Dapi sia entschatta en suprastonza commuanla ha el mussau in bien maun e sentiment per la cultura tuatschina. Per nus ha el adina giu ureglia aviarta, aschia che nus essan fetg satisfatgs da sia collaboraziun.

Il settember 2021 ei Norbert Berther, Zarcuns, serendius per la davosa gada da Zarcuns a Sedrun. In accident sin via pretenda ina hospitalisaziun el spital, dalla quala el retuorna buca pli ella val. El miera ils 17 d'october 2021 ella biala vegliadetgna dad 81 onn. Il Norbert ei staus in um dalla cultura. Quella ha dau ad el bia plascher e satisfacziun. Il FcT ei seregurdaus dad el en in necrolg publicaus ella Quotidiana ed ella Tuatschina. Il FcT ha el susteniu cun l'ordinaziun dalla voluminusa biblioteca da Vic Hendry, cun ses cussegls, cun prender part allas occurrenz, mo oravontut cun la surdada da sia documentaziun dalla val pigl archiv cultural e la biala summa da 20'000 frs. per saver cuntinuar cun quella documentaziun. Pigl archiv cultural ha el tschentau il fundament finanziel per la construcziun cun surdar igl onn 2015 la biala summa da 500'000 frs. En in memento seregurdein nus en tutta ruasseivladad dils merets e dalla persuna dil Norbert. Engraziel. El ruaussi en pasch.

2 Elecziun d'in dumbravuschs

Sco dumbravuschs vegn Daniel Schmid, Sedrun, eligius.

3 Prelecziun ed approbaziun dil protocol dalla radunonza generala dils 17 da schaner 2020

Il protocol ei staus publicaus sin nossa pagina d'internet, ton che mintgin ha saviu prender investa. Quel vegn approbaus cun admetter engraziament al nuder.

4 Rapport annual 2020/2021

President André Schmid lai repassar entginas da nossas activitads succedidas dapi la davosa radunonza generala digl onn da gestiun 2018/19 il schaner 2020.

Activitads digl onn 2020

Occurrenz stihadas en connex cul virus da corona

- Notg da film dils 25 da fenadur 2020.

- Excursiun dils 13 da zercladur 2020 ad Uors e Surcasti.

- Di dil Museum La Truaisch, dumengia, ils 4 d'october 2020, denter las 13 e 16.

Entrada libra al museum, all'exposiziun da mineralias ed exposiziun speciala. Films dalla Val Tujetsch. Ustria entras il Forum cultural.

- 100 onns Vic Hendry; commemoraziun; sonda, ils 28 da november 2020; allas 16 en Halla da sport e cultura Dulezi

Occurrenzas succedidas

- FotograVia a Gionda ella Via Gionda. 15 fotografias cul tema vitg, casas e clavaus, hotels e chischners, baselgia e Drun. Avertura/vernissascha, dumengia, ils 19 da fenadur 2020, allas 17.00 Tgèsa communal.
- Guidada cun pader Theo en claustra da Mustér e viseta dil Museum claustral, sonda, ils 17 d'october 2020 allas 13.30.
- Vernissascha dil cudisch Historia dalla schlatta e famiglia Hendry Gion Antoni Aluis Hendry, sonda., ils 24 d'october 2020 allas 14.00 en sala Cristalla/Dulezi.

Activitads ed occurrenzas digl onn 2021

Per l'emprescha gada ei il Forum cultural Tujetsch sepresentaus igl onn 2021 cul program TujetschVIVAcultura ensemen cul Museum La Truaisch e la Cuminonza dils possessurs da secundas habitaziuns/IG Tujetsch.

Occurrenzas srthadas en connex cul virus da corona

- Viseta egl Archiv communal Tujetsch
- Cu il cor dil cavacrappa siglienta. Discuors cun cavacrappa Tujetschins
- Detgas dallas alps cun Rene Schnoz e Pascal Gamboni
- Da notg el museum

Occurrenzas succedidas

- Excursiun a Putnengia cun Tarcisi Hendry- Historia dil casti da Putnengia
- „Ina Emilie Kempin-Spyri. Tuttas Emilie“, teater cun SuperGiù Teatro
- Excursiun culturala a Surcasti e Uors/Lumnezia
- Di dils seniors e senioras el Museum La Truaisch
- Museum La Truaisch: Exposiziun speciala. Essan nus propi aschia? nus Tuatschins!
- FotograVia a Camischolas
- Sera da film
- Il regl da cavar crappa - discuors cun cavacristallas
- Excursiun culturhistorica a Tschamut. La colonisaziun entras ils Gualsers
- Vischala dils hafners da Bugnei
- Di dil Museum La Truaisch
- Referat cun Vitus Bass. Daco eisi oz sco igl ei e tgei che nus fagein cun quei.
- Commemoraziun Vic Hendry

Il program cun dapli informaziuns e detagls ei aschuntaus a quei protocol.

Autras activitads 2021

Archiv cultural Tujetsch

La banca Raiffeisen ha schenghegiu al FcT siu sistem dad arcunar documents che sesanflava ella anteriura banca a Rueras. Muort la vendita dallas localitads, havein nus stui demontar e dislocar gl'entir sistem. Quella lavur han Beni Hendry, Alfred Capaul e Teo Berther surpriu. La vischnaunca ha mess a disposiziun il vegl local da pumpiers en casa da scola a Rueras per deponar ad interim. Cun l'erecziun digl archiv vegn quei sistem integraus e plazzaus leu ed el survescha sco plazzament per varga 800 scattas d'archiv. Engraziament alla Banca Raiffeisen ed als treis luvrers.

El decuors digl onn sefa in flyer d'informaziun (A3 faldau) pigl Archiv cultural Tujetsch. Quel duei oravontut survir per far enconuscent il project e per recaltgar las finanzas. Il project ei calculaus cun 1.5 milliuns francs. Ton las persunas da padrinadi, avat Vigeli Monn, architect Gion Antoni Caminada, diplomat Daniel Cavegn, cusseglier naziunal Martin Candinas ed anteriur cusseglier naziunal Dumeni Collumberg, sco era la cumissiun da finanzas cun anteriur cusseglier naziunal Dumeni Collumberg, specialista da finanzas Romy Bohnenblust, Rene Epp, banca Raiffesien, ein numnadas, eligidas e semtgadas per las proximas activitads. L'entschatta dall'emprescha mesadad digl onn 2022 ei previu da presentar il project alla publicitad.

El decuors digl onn duei succeder la partenza per recaltgar il rest dalla finanziaziun, quei vul dir ina tiarza dalla summa, en consideraziun dil miez milliun ch'el FcT posseda gia e l'empermischun fatga dallas autoritads communalas da sustener il project cun in miez milliun.

Il process dalla lubientscha da baghegiar duei era succeder egl onn 2022, la surdada dallas lavurs ed in summa las preparaziuns per saver entscheiver baul la primavera 2023.

Casti da Putnengia

L'idea dad alzar la tuor dil casti da Putnengia cun ina tuor da lenn han las autoritads communalas priu sco finamira. Il FcT sustegn il project cun plaid e cussegl ensemen cun nies cusseglader da biars onns, signur Augustin Carigiet. La suprastanza ha schau crear ina visualisaziun e contactau cun resun verbal positiv las autoritads dil cantun, la Tgira da monuments cantunala. La finamira ei la realisaziun da quei project sigl onn 2024, igl onn da commemoraziun 600 onns Ligia Grischa.

5

Rendaquen, rapport dil revisur ed approbaziun dil quen 2020/21

Cassier Tumaisch Valier ha menau il quen entochen igl emprer november 2020. Ord motivs persunals ha el abdicau el decuors digl onn 2021. A partir da leu entochen la fin digl onn 2021 ha president André Schmid menau il quen. A partir da 2022 vegn il quen menaus el spazi digl onn calendari.

Andre Schmid, president e cassier presenta il quen en detagl e dat las necessaris explicaziuns.

Cheu il quen e la bilanza digl onn 2020:

Survesta quen ordinari:

Entradas:

Contribuziuns dils commembers	3'670.00	
Nossistorgia	337.50	
Dil di museum 2019	<u>463.45</u>	4'470.95 frs.

Expensas:

Contribuziuns ed exposiziuns	1'044.45	
Diversas espensas	<u>217.65</u>	<u>1'262.10 frs.</u>
Fatg anavon 2019/20		3'208.85 frs.

Bilanza: Saldo dils 1-11-2019		16'929.25 frs.
Bilanza Saldo dils 1-11-2020		<u>20'138.10 frs.</u>
Fatg anavon 2019/2020		3'208.85 frs.

Survesta quen conto Putnengia:

Entradas (2019-2020)		0.00 frs.
Expensas (2019-2020)		<u>12.00 frs.</u>
Fatg anavos 2019/2020		12.00 frs.

Investau en quei object naven 2003 entochen 2020 total 246'588.10 francs.

Bilanza: Saldo per ils 1-11-2019		4'137.25 frs.
Bilanza: Saldo per ils 1-11-2020		<u>4'125.25 frs.</u>
Fatg anavos 2019/20		12.00 frs.

La donaziun da 500'000 frs. da Norbert Berther, Zarcuns, ei sin sia supplica vegnida tenuta tschellada. Ussa ch'el ei morts astgein nus far enconschenta quella generausa donaziun en favur dalla cultura tuatschina. El quen 2021 essan nus ussa stai obligai da far transparenta quella donaziun sco entrada. La suandonta survesta dat plaid e fatg davart il quen 2021.

Quen da gudogn e sperdita 01.11.2020 - 31.12.2021

Entradas:

Contribuziuns commembers e fautors	1'030.00
Contribuziun Vischnaunca Tujetsch	10'000.00
Entradas excursiun Surcasti dils 12.06.2021	408.00
Entradas notga da film dils 31.07.2021	124.00
Vischnaunca Tujetsch - cumpart tablas FotograVia	256.30
Entradas di dil museum dils 03.10.2021	367.00
Entradas commemoraziun 101 onns Vic Hendry - cudischs	80.00
Contribuziun Norbert Berther - archiv cultural	500'000.00
Legat Norbert Berther - biblioteca da documentaziun	20'000.00
Total entradas	532'265.30

Expensas:

Associazion dils museum ed archivs Surselva - contribuziun	150.00
Societad Retorumantscha SRR, Cuera - DRG Fascichel 193/194	109.00
Cuosts CDC, Cuera - cudisch "Töpferei"	152.50
Contribuziun Pascal Gamboni - cudisch da canzuns	750.00
Contribuziun APART - guid cultural dad ir a cuolm Surselva	500.00
Societad Retorumantscha SRR, Cuera - fotografias digitalas	225.00
Cuosts excursiun Surcasti dils 12.06.2021	782.00
Contribuziun Compagnia SuperGiù Teatro - teater dils 06.06.2021	500.00
Stamparia La Tuatschina SA - tablas FotograVia	512.65
Cuosts notg da films dils 31.07.2021	146.45
Societad Retorumantscha SRR, Cuera- DRG Fascichel 195/196	109.00
Associazion dils museums ed archivs Surselva - contribuziun	150.00
Radunonza generala AMAS dils 28.08.2021 a Sedrun	80.90
Cuosts referat dils Hafners da Bugnei dils 25.09.	821.25
Cuosts di dil museum dils 03.10.2021	182.50
Cuosts referat Vitus Bass dils 13.11.2021	459.90
Cuosts commemoraziun 101 onns Vic Hendry dils	620.00
Cuosts sera dils cava cristallas	200.00
Cuosts project cudisch Hafners - translaziuns Marcus Munsch	380.00
Cuosts project archiv - visualisaziun Cavegn Media Design	861.60
Cuosts da banca	514.90
Total expensas	8'207.65

Gudogn 2020-2021 (01.11.2020-31.12.2021)

524'057.65

Bilanza per ils 31 da december 2021

Activas:

Banca Raiffeisen Cadi - conto ordinari	38'709.80
Banca Raiffeisen Cadi - conto Putnengia	4'101.25

Banca Raiffeisen Cadi - conto archiv cultural	129'069.35
Banca Cantunala Grischuna - conto ordinaria	7'195.90
Banca Cantunala Grischuna - conto archiv cultural	369'624.70
Total activas	548'701.00

Passivas:

Crediturs (Marcus Munsch 380.00, V. Hendry 72.95)	380.00
Remessa Casti da Putnengia	4'101.25
Remessa archiv cultural	498'694.05
Remessa biblioteca da documentaziun	20'000.00
Agen capital	25'525.70
Total passivas	548'701.00

Agen capital per ils 01.11.2020	24'263.35
Agen capital per ils 31.12.2021	548'321.00
Fatga anavon (01.11.2020-31.12.2021)	524'057.65

Sedrun, 10 da schaner 2021
 André Schmid, president e cassier ad interim

Rapport da revisiun

Il revisur Simeon Cavegn, Sedrun, rapporta per la secunda ga da sia revisiun. El hagi repassau il quen ed anflau tuts mussaments e quittanzas necessarias. Il cassier Tumaisch Valier sco era il cassier André Schmid hagian saviu risponder a mintga damonda e dar plaid e fatg. Il quen seigi menaus conform las pretensiuns dad oz ed el proponi d'acceptar il quen sco presentaus dil cassier ad interim cun dar scarica all'entira suprastonza. Quei succeda unanimamein entras ils presents. Alla fin admetta el als responsabels dil FcT in resentiu engraziament pigl engaschi per la cultura tuatschina.

6 Contribuziun annuala

Sin proposta dalla suprastonza dil Forum cultural Tujetsch vegn la contribuziun annuala laschada sco tochen dacheu, numnadamein minimal 30 frs.

7 Elecziuns

Suenter dus onns crodan tenor statutas las elecziuns. Suprastonza e revisur vegnan reeligi entras il presents. Aschia secumpona la suprastonza vinavon da president André Schmid, actuar Tarcisi Hendry e revisur Simeon Cavegn. Cun cunsentiment dalla radunonza meina ad interim il president André Schmid il quen dil Forum cultural Tujetsch. La tscherca d'ina persuna per quei post secuntinuescha.

8 Program e projects 2022

Per la secunda gada sepresenta il Forum cultural Tujetsch, ensemen cun il Museum la Truaisch e la Cuminonza dils possessurs da secundas habitaziuns/IG Tujetsch, cul program cultural TujetschVIVAcultura. La finamira ei da procurar per silmeins ina occurrenza per meins cun era risguardar ils hospis e las persunas da lungatg tudestg. En rama da quel han liug las suandontas occurrenzas:

TujetschVIVAcultura 2022

Tgei	Datum
Viseta egl archiv communal e cultural cun Tarcisi Hendry	29-12-2021
Referat cun M. Cornelisson davart las anfladas silla Fuorcla da Strem	16-02-2022
Geologia tuatschina cun Yves Bonanomi	19-03-2022
Detgas dallas alps cun Rene Schnoz e Pascal Gamboni	09-04-2022
Excursiun culturhistorica a Vuorz cun Guido Dietrich	28-05-2022
Sentupada Tujetsch-Medel-Mustér sill'Academia a Stagias	16-06-2022
Di dils seniors cun Tarcisi Hendry	21-06-2022
Exposiziun speciala el museum: Fotografias da Thomas Schmidt, Sedrun, fotograf dil vitg	fenadur-october 2022
FotograVia a Rueras cul tema agricultura ed alpicultura	fenadur/uost 2022
Sera da film	30-07-2022
Excursiun culturhistorica cun Sybille Mani e Tarcisi Hendry	13-08-2022
Prelecziun cun Urs Augstburger «Das Dorf der Nichtschwimmer», in roman alpin che succeda a Mustér e contuorn.	17-09-2022
Di dil Museum La Truaisch	02-10-2022
Strias e striuns cun Hubert Giger	19-11-2022
Sera da praulas cun Elisabeth Duff	17-12-2022

Il program detagliu da TujetschVIVAcultura 2022 cun dapli informaziuns e detagls ei aschuntaus a quei protocol.

Projects 2022

Fuorn da paun a Foppas/Surrein

Ina dallas empremas activitads dil FcT ei stada la sanaziun dil fuorn da paun a Surrein/Foppas. Suenter tons onns ei il tetg ius empaglia e sto vegnir remplazzaus. La lavur da quasi 4000 frs. ei surdada a Pio Hendry, Sedrun, e vegn execuیدا el decuors digl onn 2022.

Archiv cultural

L'emprema mesadad digl onn 2022 duei il project vegnir presentaus alla populaziun indigena ed a tuts interessai. In flyer survescha per l'informaziun e per la rimnada dallas necessarias finzas. Ton il padrinadi sco era la cumissiun da finzas vegnan a semetter alla lavur.

Plinavon succeda l'inoltraziun dalla damonda da baghegiar e la surdada dallas lavurs. Finamira duei absolutamein esser l'entschatta dallas lavurs baul la primavera 2023.

Manteniment d'ina truasch a Rueras

A Rueras documentescha ina truasch la veta purila d'avons onns. La truasch surveva sco arcun da vivonda (oravontut pil graun) e pils pli differentes dievers, seigi quei privat, per il vischinadi e pli da vegl per la claustra, la dieschma.

Entras l'erecziun d'ina garascha sil plaz da quella eis ella stada el prighel da svanir. Il FcT ha intervegniu tier la vischnaunca e fatg attents quella sin la valor historica ed il basegns da mantener quei edifices. Ensemen culs proprietaris, Florian e Nadia Berther, Rueras, ha ei dau ina cunvegna e sliaziun. Ils possessurs schenghegian la truasch al FcT. En planisaziun ei actualmeins la tscherca d'ina piazza da dislocaziun e piazzament. Gest dasperas fuss in plaz fetg adattau. Il termin da dislocaziun ei fixaus sin la fin avrel 2022. Porscher maun ed agid vegn inaga la vischnaunca, che vegn ad esser silsuenter la possessura dalla truasch, e lu il vischinadi da Rueras.

Nies revisur Simeon Cavegn seporscha da segidar en caussa dislocaziun dalla truasch a Rueras.

Ediziun d'ina ovra sur dils hafners da Bugnei

Davontier ei stada l'idea da lantschar publicaziuns culturalas dalla val, ina seria d'ediziuns da tematicas culturalas en in cudisch.

El decuors dils onns 2020 e 2021 ei la cheramica dil Museum La Truaisch vegnida fotografada. Il focus principal ei curdaus sin la vischala dils hafners da Bugnei e quei senza sminuar la qualitat e valeta museala da tut l'otra vischala. Damai che quella lavur ei succedia egl entir Grischun ei tutta vischala da Bugnei vegnida documentada. Quei ha svegliau l'idea da far in'ediziun cun quellas fotografias. Ils dretgs dallas fotos ein tenor cunvegna en possess dil museum. Andreas Heege, il fotograf ed enconuschider dalla cheramica en general ed en special era dalla vischala da Bugnei, ei scochemai staus gudignaus per quei project. El, ensemen cun Tarcisi Hendry, ein ils auturs da quella ovra. La finamira dall'ediziun ei tschentada sin la cumparida dall'ovra da Nadal 2022.

9 Varia

Sut varia menziunescha ed accentuescha actuar Tarcisi la gronda muntada dil material da documentaziun surdaus da Norbert Berther, Zarcuns, agl Archiv cultural Tujetsch. A Gion Giachen Monn e Mudest Venzin engrazia el pigl agid da transportar e deponer las 35 scattas da bananas emplenidas cul pli variont material el local d'archiv en casa da scola a Sedrun. Medemamein engrazia el a nos dus pedels, a Pius Hendry che tgira ed ha quitau dalla caltgera en Pardatsch da Vaccas en Val Nalps ed a Gion Giachen Monn che tgira igl ambient dil casti da Putnengia, cun segar, clauder ora ed auter. Plinavon engraziament ad el per schubergiar e rumiar il local da pumpiers a Rueras.

Ulteriuramein accentuescha el las donaziuns da material cultural entras Gion Giachen Monn agl Archiv cultural Tujetsch el diember da varga 50 ordinaturs cun material bein cavegliau, structurau ed ordinau.

Engraziament ad els ed a tut quels che segidan culla suprastonza.

10 Program cultural

Film

In film dils onns 1970 presenta:

- il fabricant da pegnas scalegl Giusep Jacomet, Sedrun
- in film da reclama per Tujetsch culla tematica sport unviern e Tujetsch sco niev liug da turissem d'unviern,
- la caura strala ed il cavrer da Rueras.

11 Conclusiun

President André Schmid engrazia a tuts presents per la participaziun, giavischa a tuts aunc ina biala sera, buna notg ed a bien seveser.

Aschuntas a quei protocol

- Program cultural TujetschVIVAcultura 2021
- Program cultural TujetschVIVAcultura 2022
- Cunvegna da cultura culla vischnaunca

Sedrun, el meins schaner 2022

Il nuder:

Tarcisi Hendry

Publicaus cun resalva dalla aprobaziun dalla radunonza generala!